

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 715

**Uçakların Kanundışı Yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine dair
16 Aralık 1970 tarihli Lâ Haye Sözleşmesinin onaylanmasının
uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri
komisyonları raporları (1/657)**

T. C.

Başbakanlık

19 . 4 . 1972

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1444/3750

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 4 . 1972 tarihinde kararlaştırılan «Uçakların kanun dışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine dair 16 Aralık 1970 tarihli La Haye Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Ferid Melen
Başbakan V.

GEREKÇE

Uçak kaçırma olaylarının milletlerarası sivil hava servislerinin emniyet içinde faaliyette bulunmalarını ciddi tehdit ve dünya milletlerinin sivil havacılığa olan güvenini sarsan bir kapsam kazanması üzerine, konu Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtınca ele alınmış, anılan Teşkilâtın Hukuk Komitesi tarafından uçaklara kanuna aykırı şekilde el konulması sorununu çözmek amacıyla milletlerarası bir Sözleşme tasarısı hazırlanmış, bu olaylara karşı alınacak tedbirleri görüşmek ve bu konuda milletlerarası bir Sözleşme akdetmek amacıyla aynı Teşkilât 1 - 16 Aralık 1970 tarihleri arasında La Haye'de diplomatik bir konferans tertiplemiş, bu konferansa Hükümetimiz de bir heyetle katılmıştır. Konferans sonunda öngörülen tedbirleri ihtiva eden bir Sözleşme metni memleketimiz dahil 50 ülke tarafından imzalanmış 10 devlet tarafından onaylanmasını müteakip 14 Ekim 1971 tarihinde Sözleşme yürürlüğe girmiştir. 1969 yılında muhtelif ülkelere ait 42 uçak, 1970 yılında 37 uçak, 1971 yılında ise 10 uçak hava korsanları tarafından kaçırılmış bulunuyordu.

«Uçakların kanun dışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesi hakkında Sözleşme» ile sağlanan hususlar özetle aşağıda sıralanmıştır.

1. Son yıllarda milletlerarası camianın huzurunu kaçıran uçak kaçırma fiillerine karşı hukuki tedbirler öngörülmektedir.
2. Uçak kaçırma fiili veya buna teşebbüs suç sayılmıştır.
3. Bu suçluların şiddetle cezalandırılması öngörülmüştür.
4. Uçak kaçırma fiili âdi bir suç sayılmış ve suçluların iadesi anlaşmalarında iadesi mümkün suç olarak yer alması öngörülmüştür.
5. Suçlunun iade edilmemesi halinde uçağın kaçırıldığı ülke yetkilileri suçluyu cezalandırmak için gerekli tedbirleri alacaktır.

Adalet Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No: 1/657
Karar No: 60

23 . 5 . 1972

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 4 . 1972 tarihinde kararlaştırılan «Uçakların Kanundışı Yollarla Ele geçirilmesinin Önlenmesine dair 16 Aralık 1970 tarihli La Haye Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı», Komisyonumuza 21 . 4 . 1972 tarihinde havale edilmiş olmakla ve Hükümet temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olunmuştur.

Kanun tasarısının ve gerekçesinin aynen kabulü hususu Komisyonumuzca kararlaştırılmıştır.

Havalesi gereğince Dışişleri Komisyonuna tevdi edilmek üzere işbu rapor saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Sözcü	Kâtip	
İstanbul	Sivas	Sinop	Elâzığ
<i>İ. Hakkı Tekinel</i>	<i>Tevfik Koraltan</i>	<i>Hilmi Biçer</i>	<i>Mehmet Aytuğ</i>
Gümüşane	İçel	Kars	Mardin
<i>Mustafa Karaman</i>	<i>Furhan Özgüner</i>	<i>İ. Hakkı Alaca</i>	<i>E. Kemal Aybar</i>
	Niğde	Kırşehir	
	<i>Mevlüt Ocakcıoğlu</i>	Cevat Eroğlu	
		İmzada bulunamadı	

Dışişleri Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No: 1/657
Karar No: 17

30 . 6 . 1972

Yüksek Başkanlığa

Uçakların kanundışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine dair 16 Aralık 1970 tarihli La Haye Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı, ilgili bakanlıklar temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde yapılan müzakereler neticesinde, gerekçede de tafsilen izah olunduğu üzere, son yıllarda, uçakların kanundışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine matuf Sözleşmenin onaylanması hakkında hazırlanmış bulunan tasarı, prensip itibarıyla Komisyonumuzca da müspet mütalaa olunarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Ankara	İstanbul	Balıkesir	Adana
<i>Orhan Alp</i>	<i>Orhan Kabıbay</i>	<i>Ahmet İhsan Kıvrıncı</i>	<i>Kemal Satır</i>
Afyon Karahisar	Bursa	Çankırı	Diyarbakır
<i>Rıza Çerçel</i>	<i>Cemal Külâhlı</i>	<i>Hazım Dağlı</i>	<i>Behzat Eğilli</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul	İzmir
Sezai Orkunt	Naime İkbâl Tokgöz	<i>Mehmet Yardımcı</i>	<i>Şevket Adalan</i>
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı		
	Konya	Maraş	Zonguldak
	<i>Tahsin Yılmaz Öztuna</i>	<i>M. Nejat Çuhadar</i>	<i>Fevzi Fırat</i>
	Millet Meclisi	(S. Sayısı : 715)	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Uçakların kanun dışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine dair 16 Aralık 1970 tarihli La Haye Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Uçakların kanun dışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine dair 16 Aralık 1970 tarihli La Haye Sözleşmesinin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

18 . 4 . 1972

Başbakan V. <i>F. Melen</i>	Devlet Bakanı <i>D. Kitaplı</i>	Devlet Bakanı <i>A. İ. Göğüş</i>	Devlet Bakanı <i>İ. Karaöz</i>
Devlet Bakanı <i>İ. Öztrak</i>	Adalet Bakanı <i>S. Bilge</i>	Millî Savunma Bakanı <i>F. Melen</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Kubat</i>
Dışişleri Bakanı <i>Ü. H. Bayülken</i>	Maliye Bakanı <i>S. N. Ergin</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Arar</i>	Bayındırlık Bakanı <i>M. Öztekin</i>
Ticaret Bakanı <i>N. Talû</i>	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı <i>C. Aykan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>H. Özalp</i>	Tarım Bakanı <i>M. O. Dikmen</i>
Ulaştırma Bakanı <i>R. Danışman</i>	Çalışma Bakanı <i>A. R. Uzuner</i>	Sa. ve Tekno. Bakanı <i>M. Erez</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>N. Devres</i>
Tu. ve Ta. Bakanı <i>E. Y. Akçal</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>S. Bingöl</i>	Köy İşleri Bakanı <i>N. Sönmez</i>	Orman Bakanı <i>S. İnal</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>A. Karaküçük</i>			

GENERAL INFORMATION

1. Name of the organization: [Faint text]

2. Address: [Faint text]

3. Telephone: [Faint text]

4. Date: [Faint text]

5. [Faint text]

6. [Faint text]

7. [Faint text]

8. [Faint text]

9. [Faint text]

10. [Faint text]

11. [Faint text]

12. [Faint text]

13. [Faint text]

14. [Faint text]

15. [Faint text]

16. [Faint text]

17. [Faint text]

18. [Faint text]

UÇAKLARIN KANUN DIŞI YOLLARLA ELE GEÇİRİLMESİNİN ÖNLENMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME

Başlangıç

İşbu sözleşmeye taraf olan devletler :

(Uçuő halindeki) uçađı veya kontrolunu ele geçirme Őeklindeki kanunsuz fiillerin fert ve mal emniyetini tehlikeye dūőürdūđünü, hava servislerinin faaliyetini ciddđ olarak etkilediđini ve dūnya halklarının sivil havacılık gūvenliđini karőı itimadını zayıflattıđını nazarı dikkate alarak;

Bu fiillerin vukuagelmesinin vahđm endiőe verici bir mevzu teőkil ettiđini nazarı dikkate alarak;

Bu eylemlerin tekerrūrine manđ olmak gayesiyle, suçluların cezalandırılmaları için uygun tedbirlerin alınmasına ācil ihtiyaç olduğu nazarı dikkate alarak ;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmıőlardır :

MADDE : 1

Uçuő halindeki bir uçakta bulunan herhangi bir Şahıs ;

a) Kanun dıőı olarak, zorla veya tehditle veya diđer herhangi bir korkutma yolu ile, uçađa elkoyar veya uçađın kontrolunu ele geçirirse veya bōyle bir harekete teőebbūos ederse, veya,

b) Bōyle bir hareketi yapan veya buna teőebbūos eden bir Őahısla suç ortağı suç iőlemiő sayılır. (Bu hareket bundan bōyle «suç olarak tanımlanacaktır».)

MADDE : 2

Her Ākit Devlet suđu (őiddetli) cezalarla cezalandırmayı taahhūdeder.

MADDE : 3

1. Bu Sōzleşmenin amaçları bakımından, biniői mūteakip būttūn dıő kapıların kapanmasından, tahliye için kapılardan birinin ačilması anına kadar bir uçak her zaman uçuő halinde sayılır. Mecburđ iniő halinde, uçak ile uçaktaki yolcu ve malların sorumluluđu yetkili makamlarca deruhte edilineeye kadar uçuőun devam ettiđi farz olunur.

2. Bu Sōzleşme, askerđ hizmet ile gūmrūk ve polis hizmetlerinde kullanılan uçaklara tatbik edilmez.

3. Bu Sōzleşme, ancak içinde suç işlenen uçağın kalkıő veya mutat iniő mahallđ, uçağın kayıtlı olduğu devlet toprakları dıőında bulunduğu takdirde tatbik edilir; uçağın milletlerarası veya yurt içi sefer yapmakta olması Őnemli değildir.

4. 5 neı maddede zikredilen hallerde, içinde suç iőlenen uçağın kalkıő ve mutat iniő mahallerinin mezkūr maddede zikredilen devletlerden birinin kendi toprakları içinde bulunduğu takdirde bu Sōzleşme tatbik edilmez.

5. Suçlu veya suçlu olduđu iddia edilen Őahıs, uçađın kayıtlı olduđu devletten baőka bir devletin topraklarında bulunduđu takdirde, bu uçađın kalkıő veya mutat iniő mahallđ neresi olursa olsun, bu maddenin 3 ve 4 neū pragrafları mahfuz kalmak kaydıyle, 6, 7, 8, ve 10 neū maddeler tatbik olunur.

MADDE : 4

1. Her Ākit Devlet, aőađıdaki hallerde, suç ve suçlu olduđu iddia edilen Őahıs tarafından suçla murtabit olarak yolcu ve mūrettebata karőı giriőilen her tūrlū diđer őiddet hareketleri hakkında kendi kaza yetkisini teőpit için gerekli tedbirleri alacaktır :

a) Suç, o devlette kaydedilmiő bir uçakta işlendiği zaman,

b) Suğun içinde işlendiği uçak, suçlu olduğu iddia edilen şahsı hamilen o devlet topraklarına indiği zaman,

c) Suğun, iş merkezi veya beli bir işyeri olmamakla beraber daimî ikâmetgâhı o devlette bulunan bir şahsa mürettebatsız olarak kiralanmış bir uçakta işlenmesi halinde.

2. Her Âkit Devlet, suçlu olduğu iddia edilen şahsı kendi topraklarında bulunması ve bu maddenin 1 neî pragrafında belirtilen devletlerden herhangi birine, bu şahsı 8 neî madde uyarınca iade etmemesi halinde, suç hakkında kendi kaza yetkisini tespit için aynı şekilde gerekli tedbirleri alır.

3. İşbu Sözleşme, Millî Kanuna uygun olarak icar edilecek cezaî kaza hakkını haleldar etmez.

MADDE : 5

Müşterek hava nakliyatı yapan müesseseler veya, müşterek veya milletlerarası kayda tabî uçak işleten milletarası acentalar kuran Âkit Devletler, usulüne uygun olarak, her uçak için aralarında kazaî yetkiyi kullanacak bir devleti tayin edecekler ve bu devlet Sözleşmenin amaçları bakımından, uçağın kayıtlı olduğu devlet yetkilerini haiz olacak ve keyfiyetten, Sözleşmeye Âkit Devletlere tebliğ edilmek üzere, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bilgi vereceklerdir.

MADDE : 6

1. Suçlunun veya suçlu olduğu iddia edilen şahsın kendi toprakları üzerinde bulunduğu her Âkit Devlet, şartların kifayet ettiği hususuna kanaat getirdiğinde, bu şahsı tutuklayacak veya mevcudiyetini temin edecek diğer tedbirleri alacaktır.

Nezaret veya diğer tedbirler o devlet kanunlarına göre alınacak, ancak müddet, sadece cezaî takibat veya iade hususundaki formalitelerin tamamlanması için gerekli olan müddeti geçmeyecektir.

2. Bu devlet, hadise ile ilgili hazırlık tahkikatına derhal tevessül edecektir.

3. Bu maddenin 1 neî pragrafına göre nezaret altına alınan şahsa, vatandaşı olduğu devletin en yakın yetkili temsilcisi ile derhal temasa geçmesine yardım edilecektir.

4. Bu madde hükümlerine göre, bir devlet, bir şahsı tutukladığı takdirde, uçağın kayıtlı olduğu devlete, 4 neî maddenin 1 (c) pragrafında belirtilen devlete ve tutuklanan şahsın tabiyetinde bulunduğu devlete veya uygun gördüğü takdirde, diğer ilgili devletlere, böyle bir şahsın tutukluluk durumu ve tutukluluğunu icabettiren şartları derhal bildirecektir. Bu maddenin 2 neî pragrafı uyarınca hazırlık tahkikatını yapan devlet, netice hakkında mezkûr devletlere derhal bilgi verecek kaza yetkisini kullanıp kullanmamak hususundaki niyetini açıklayacaktır.

Madde : 7

Suçlu olduğu iddia edilen şahsı topraklarında bulunan Âkit Devlet, bu şahsı iade etmezse, istisnasız ve suç kendi arazisinde işlensin veya işlenmesin, vakayı takibat maksadıyla yetkili makamlarına havale etmeye mecburdur. Bu makamlar, o devletin kanunlarına göre ciddi mahiyette adi suçlarda olduğu şekilde karar verereklerdir.

Madde : 8

1. Suç, Âkit Devletler arasında mevcut iadei mücrimin anlaşmalarında iadesi mümkün bir suç olarak sayılacaktır. Âkit Devletler suçu, aralarında yapacakları bütün iadei mücrimin anlaşmalarına, iadesi mümkün bir suç olarak derecetmeyi taahhüdederler.

2. İadeyi bir anlaşmanın mevcudiyeti şartına bağlayan Âkit Devlet, aralarında iadei mücrimin mukavelesi olmayan diğer Âkit Devletin iade talebiyle karşılaştığında, eğer isterse

bu Sözleşmeyi suçla ilgili olarak iadenin kanunî mesnedi sayabilir. İade, kendisinden iade talebinde bulunan devletin kanunlarında öngörülen diğer şartlara uygun olarak yapılır.

3. İadeyi, bir anlaşmanın bulunması şartına bağlanmamış olan Âkit Devletler kendi aralarında bu suçu, iadesi mümkün bir suç olarak tanıyacaktırlar. Bu halde iade talebedilen devlet kanunlarında belirtilen hükümlere tabi olacaktır.

4. Âkit Devletler arasında iade maksadıyla, suç, sadece vukubulduğu yerde işlenen bir suç olarak değil, aynı zamanda, 4. ncü maddenin 1. neî paragrafı uyarınca kendi kaza yetkisini uygulaması talebedilen devletlerin topraklarında işlenmiş bir suç olarak kabul edilecektir.

Madde : 9

1. 1. neî maddenin (a) paragrafında mezkûr herhangi bir fiil vukubulduğu veya böyle bir ihtimalin varıdığı hallerde, Âkit Devletler, uçağın kontrolünü meşru komutanına iade etmeye veya meşru komutanının uçak üzerindeki kontrolünü muhafazaya matuf uygun tedbirleri alacaklardır.

2. Yukarıdaki paragrafta, mezkûr hallerde, uçağın veya uçağın yolcularıyla müretebatının bulunduğu her Âkit Devlet, yolcuların ve müretebatın mümkün olan en kısa zamanda seyahatlerine devamını kolaylaştıracak ve uçak ile yükünü kanunî sahiplerine gecikmeden iade edecektir.

Madde : 10

1. Âkit Devletler, suçla ilgili cezaî takibata geçilmesi hususunda ve 4 ncü maddede bahsi geçen hallerde birbirlerine mümkün olan en büyük ölçüde müzaharette bulunacaklardır. Kendisinden iade talebinde bulunan devletin kanunları her halde tatbik edilecektir.

2. Bu maddenin 1. neî fıkrasındaki hükümler cezaî konularda bütünüyle veya kısmen, karşılıklı müzaharet maksadıyla halen mevcut veya aktedilecek ikili veya çok taraflı diğer anlaşmalarla derpiş edilen taahhütleri haleldar etmeyecektir.

Madde : 11

Her Âkit Devlet, sahibolduğu aşağıdaki hususlarla ilgili herhangi bilgiyi, millî kanunlarına uygun olarak, en seri şekilde Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine verecektir :

- a) Suçun şartları,
- b) 9. ncü madde uyarınca girişilen işlem,
- c) Suçlu veya suçlu olduğu iddia edilen şahıs hakkında alınan tedbirler ve özellikle iade formalitelerinin sonuçları.

Madde : 12

1. İki veya daha fazla Âkit Devlet arasında bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması hususunda ortaya çıkan ihtilâf müzakere yoluyla halledilmez ise, taraflardan birinin talebi üzerine, hakeme sunulacaktır. Tahkim talebi tarihinden itibaren alı ay içinde taraflar hakem heyetinin teşekkül tarzı hususunda anlaşmaya varamazlarsa, taraflardan herhangi biri, anlaşmazlığı, isterse, Divan Statüsünün bu konuda öngördüğü şartlara uygun olarak, Milletlerarası Adalet Divanına götürebilir.

2. Her Devlet, bu Sözleşmenin imza veya tasdikinde veya Sözleşmeye katılırken, bir önceki paragrafta kendisini bağlı saymadığını beyan edebilir. Böyle bir ihtirazî kayıt ileri sürmüş olan herhangi bir Âkit Devlete karşı diğer Âkit Devletler önceki paragrafta bağlı sayılmayacaklardır.

3. Önceki paragrafta belirtildiği şekilde bir ihtirazî kayıt dermeyen etmiş Âkit Devlet, bu kaydı, Depoziter hükümetlere tebliğ suretiyle her zaman geri çekebilir.

Madde : 13

1. Bu Sözleşme, La Haye'de 1 - 16 Aralık 1970 tarihleri arasında yapılan Milletlerarası Hava Hukuku Konferansına (bundan böyle La Haye Konferansı olarak tanımlanacak) katılan devletlerin imzasına 16 Aralık 1970 tarihinde La Haye'de açılacaktır. 31 Aralık 1970 tarihinden itibaren Sözleşme, Moskova, Londra ve Vaşington'da, bütün devletler için imzaya açık olacaktır. Bu maddenin 3. neü fıkrasına göre, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce, Sözleşmeyi imzalamamış olan herhangi bir devlet her zaman Sözleşmeye katılabilir.

2. Bu Sözleşme müzmi devletlerin tasdikine tabi olacaktır. Onay ve katılma belgeleri, burada Depoziter olarak tanımlanan, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, İngiltere ve Kuzey - İrlanda Birleşik Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri hükümetlerine tevdi olunacaktır.

3. Bu Sözleşme, La Haye Konferansına katılmış olan, 10 müzmi devletin, onay belgelerini tevdi tarihinden itibaren 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

4. Diğer devletler için, bu Sözleşme, işbu maddenin 3 neü paragrafında belirtildiği şekilde yürürlüğe giriş tarihinde veya onay veya iltihak belgelerinden en sonuncusunu tevdi ettikleri tarihten itibaren 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

5. Depoziter hükümetler, bu Sözleşmeyi imzalayan ve ona iltihak eden devletleri bu Sözleşmenin imza, onay belgelerinin tevdi ve yürürlüğe giriş tarihleri ile diğer hususlar hakkında serian haberdar edeceklerdir.

6. Bu Sözleşme, yürürlüğe girer girmez, Birleşmiş Milletler Yasasının 102 neü maddesi ve Beynelmilel Sivil Havacılık Konvansiyonununun (Şikago 1944) 83 neü maddesi uyarınca depoziter devletlere tescil edilecektir.

Madde : 14

1. Herhangi bir Âkit Devlet depoziter devletlere yazılı ihbarda bulunmak suretiyle Sözleşmeyi feshedebilir.

2. Fesih keyfiyeti yazılı olarak yapılan ihbarın depoziter devletler tarafından alındığı tarihten 6 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen usulü veçhile hükümetlerince salâhiyetli kılman murahhaslar bu Sözleşmeyi imza etmişlerdir. Her biri İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde ve dört metinde aynı derecede geçerli olmak üzere üç orijinal nüsha halinde, 16 Aralık 1970 günü La Haye'de tanzim edilmiştir.

